

SCENARIUSZ LEKCJI ETYKI DLA SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH I PONADGIMNAZJALNYCH

Autorzy: Ewelina Tur, Agata Sagan

kontakt: dzial.edukacji@efektywnyaltruizm.pl

± dobro
Warszawa

TEMAT: Efektywny altruizm.

CELE DYDAKTYCZNE I WYCHOWAWCZE: Rozwijanie postaw humanistycznych oraz umiejętności wykorzystywania współczesnych metod naukowych w etyce.

GLÓWNE ZAGADNIENIA:

1. Efektywny altruizm z punktu widzenia filozofii.
  2. Problemy globalne, na których skupia się efektywny altruizm.
  3. Efektywny altruizm jako ruch społeczny.
  4. W jaki sposób powinien działać efektywny altruista?
  5. Krytyka.
-

1. EFEKTYWNY ALTRUIZM Z PUNKTU WIDZENIA FILOZOFII.

Efektywny altruizm:

- ➔ Przyjmuje laicką koncepcję cierpienia.
- ➔ Jak sama nazwa wskazuje, kładzie nacisk na efektywność. Zarówno organizacji charytatywnych, jak i altruistów. Oznacza to, że efektywni altruści dokonują kalkulacji, aby maksymalizować ilość dobra.
- ➔ Istotnym elementem efektywnego altruizmu jest racjonalność, ponieważ efektywni altruści mają silne przekonanie o tym, że ważny jest skutek, a nie intencja. Najbardziej widoczną różnicą między efektywnym a tradycyjnym altruizmem jest podejście, że dobro nie równa się dobru.
- ➔ Efektywni altruści stale poszukują priorytetów, na których należy się skupić. Mogą się one zmieniać, jednak dotyczą problemów, które dotyczą największą liczbę ludzi i zwierząt.
- ➔ Zasadniczo odrzuca relatywizm moralny, przyjmując za słuszne jedynie takie działania, które prowadzą do największej ilości dobra dla wszystkich, wykraczają poza interesy państwa i własne.
- ➔ Wielu efektywnych altruistów uważa, że pomaganie innym zwiększa poczucie własnej wartości oraz satysfakcji życiowej¹.

Najważniejsze cele:

- ➔ Maksymalizowanie efektywności działań mających pozytywny wpływ na świat (szczególnie w obszarach, na których skupia się efektywny altruizm).
- ➔ Edukacja w zakresie racjonalnego myślenia.

➔ Znalezienie najbardziej skutecznych metod redukujących problemy globalne poprzez rozważanie wszystkich możliwości i analityczne myślenie.

➔ Popularyzacja efektywnego altruizmu, także jako sposobu na życie.

2. PROBLEMY GLOBALNE, NA KTÓRYCH SKUPIA SIĘ EFEKTYWNY ALTRUIZM.

Bieda

Efektywny Altruizm kładzie nacisk na to, że choć jest to jeden z największych problemów globalnych², jesteśmy w stanie wspólnie go rozwiązać. Efektywni altruści zajmujący się sporządzaniem raportów na temat kosztów efektywności organizacji charytatywnych, poświęcają szczególnie wiele czasu organizacjom walczącym z ubóstwem, ze względu na ich liczebność. Poprawa efektywności poszczególnych organizacji jest niezwykle istotna, ponieważ nawet niewielkie pieniądze mogą znacznie poprawić czyjąś jakość życia, a także ze względu na fakt, że problem ubóstwa dotyka miliony ludzi na świecie. Coraz więcej efektywnych altruistów działających w tym obszarze skupia się również na ekonomii, polityce, badaniach nad zmianami infrastruktury, które mogą przyczynić się do redukcji biedy oraz reformach edukacyjnych, itp.

Cierpienie zwierząt

Głównym celem Efektywnego Altruizmu jest redukcja wszelkiego cierpienia na świecie. Ze względu na znaczną liczebność istot innego niż ludzki gatunku, efektywni altruści jako jeden z priorytetów wyznaczają sobie minimalizację cierpienia zwierząt. Podejmowanie działań efektywnych altruistów w tym obszarze skupia się na ochronie dzikich zwierząt, szerzeniu świadomości o skali problemu, a przede wszystkim redukcji ilości spożywanego mięsa³.

Efektywni altruści coraz częściej interesują się ochroną środowiska naturalnego⁴.

Długoterminowa przyszłość

Efektywny altruizm akcentuje moralny obowiązek ratowania życia, który nie ogranicza się jedynie do naszego lub następnego pokolenia, ale troski o przetrwanie całego gatunku. Odwołując się do zasady równości, efektywni altruści podzielają pogląd, że przyszłe istoty mają takie samo prawo do życia, jak każdy z nas. Efektywny altruizm kładzie nacisk na istotę minimalizacji prawdopodobieństwa egzystencjalnego ryzyka (zagrożeń, których rezultaty mogą unicestwić inteligentne życie pochodzenia ziemskiego lub trwale zredukować jego potencjał) oraz bezpieczny, kontrolowany rozwój technologii, które mogą przyczynić się do uśmierzenia cierpienia ludzi i zwierząt tak dalece, jak to tylko możliwe, szczególnie ze względu na fakt, że często nasze pozytywne nastawienie do danej technologii powoduje ignorowanie związanego z nią ryzyka.

Metaefektywny Altruizm

Metaefektywny altruizm skupia się na problematyce etyki i epistemologii altruizmu. Nieustanne poszukiwanie najbardziej skutecznych metod zwalczania globalnych problemów skłania wielu efektywnych altruistów oraz organizacji do prowadzenia niezbędnych badań mających ułatwić wybór priorytetów oraz szerzenia świadomości na temat tego, jak istotny jest altruizm oparty na dowodach empirycznych. Metaefektywny altruizm zajmuje się również opracowywaniem metod zwiększających efektywność działań samych altruistów. Istotną rolę metaefektywnego altruizmu jest budowanie społeczności efektywnych altruistów poprzez organizowanie światowych i lokalnych spotkań, które są miejscem dyskusji, wymiany poglądów i pomysłów oraz dzielenia się swoimi doświadczeniami.

3. EFEKTYWNY ALTRUIZM JAKO RUCH SPOŁECZNY.

Na całym świecie powstają organizacje oraz ośrodki skupiające efektywnych altruistów. W Internecie istnieją grupy dyskusyjne będące miejscem, w którym efektywni altruści z całego świata mogą ze sobą porozmawiać i podzielić się swoimi pomysłami:

The Centre for Effective Altruism realizuje oraz wspiera projekty, które odnoszą się do idei efektywnego altruizmu.

centreforeffectivealtruism.org

Center for Applied Rationality oferuje szkolenia z zakresu technik racjonalnego myślenia oraz podejmowania decyzji, a także jak je wykorzystywać podejmując działania charytatywne.

rationality.org

80 000 Hours to organizacja założona przez Williama MacAskilla, która działa przy uniwersytecie w Oxfordzie, zajmująca się prowadzeniem poradnictwa zawodowego dla osób, które chcą wykorzystać swoje umiejętności i zainteresowania w najbardziej efektywny sposób, realizując przy tym cele efektywnego altruizmu.

80000hours.org

GiveWell przeprowadza analizę kosztów efektywności przede wszystkim organizacji walczących z ubóstwem, a następnie promuje najbardziej efektywne z nich. Do chwili obecnej zebrała 30 milionów dolarów.

www.givewell.org

The Life You Can Save zachęca do przekazywania części swoich dochodów na cele charytatywne. Do chwili obecnej organizacja zebrała 16 000 osób, które zobowiązały się regularnie oddawać wyznaczony procent swoich dochodów do najbardziej efektywnych organizacji walczących z ubóstwem⁵. Organizacja wspierana jest przez filozofa Petera Singera.

www.thelifeyoucansave.org

Giving What We Can jest międzynarodowym stowarzyszeniem wspierającym najbardziej efektywne organizacje walczące z ubóstwem, zachęca do racjonalnego dokonywania donacji. Poprzez Giving What We Can do chwili obecnej zostało zadeklarowane 250 milionów dolarów na rzecz najbardziej efektywnych organizacji charytatywnych⁶.

www.givingwhatwecan.org

Animal Charity Evaluators poszukuje najbardziej efektywnych sposobów poprawy jakości życia zwierząt oraz promuje najbardziej efektywne organizacje działające w tym obszarze.

www.animalcharityevaluators.org

The Future of Humanity Institute został założony na wydziale filozofii uniwersytetu w Oxfordzie przez Nicka Bostroma. Pracownicy instytutu prowadzą interdyscyplinarne badania nad metodami przewidywania i zapobiegania zagrożeniom naszej cywilizacji.

www.fhi.ox.ac.uk

Efektywny altruizm w Polsce:

± dobro
Warszawa

Więcej Dobra Warszawa,

± dobro
Kraków

Więcej Dobra Kraków

to zorganizowane grupy zajmujące się edukacją oraz realizacją projektów związanych z efektywnym altruizmem w tej chwili głównie na terenie Polski.

efektywnyaltruizm.pl to platforma internetowa, która ma na celu

zjednoczenie w jednym miejscu wszystkich polskich efektywnych altruistów.

Poza organizacjami związanymi z ruchem efektywnego altruizmu, wielu efektywnych altruistów pomaga indywidualnie, kalkulując ilość dobra, które mogą uczynić niewielkim kosztem. Część z nich decyduje się żyć oszczędniej (według standardów krajów wysokorozwiniętych) lub zarabiać więcej niż potrzebują, deklarując publicznie przy tym, że oddadzą na cele charytatywne jakąś część swoich dochodów (np. Toby Ord, etyk na uniwersytecie w Oxfordzie, rocznie przeznaczą na własne wydatki 18 tys. funtów, a pozostałą część dochodów na cele charytatywne)⁷.

4. W JAKI SPOSÓB POWINIEN DZIAŁAĆ EFEKTYWNY ALTRUISTA?

I.	Kierowanie się zasadą równości. _____
II.	Troska nie tylko o gatunek ludzki. Zwierzęta mają prawie taką samą wartość, jak ludzie. _____
III.	Przed dokonaniem darowizny - kalkulacja ⁸ . Wybór organizacji, do której wpłacane są pieniądze, powinien opierać się na analizie kosztów efektywności, sprawdzaniu ile dobra dana organizacja może osiągnąć za 'jedną złotówkę'. _____
IV.	Poszukiwanie nowych, lepszych metod rozwiązywania problemów globalnych oraz argumentów, które umożliwiają wybór właściwych priorytetów. _____
V.	Czynienie dobra również poprzez realizację siebie. (Efektywni altruści zastanawiają się nad strategią osiągania swoich celów, aby maksymalizować pozytywne efekty, podejmują się wielu wyzwań, niekoniecznie poszukując tylko jednej idealnej pracy). _____
VI.	Racjonalne podejście do ryzyka ⁹ .(Często kierujemy się przesadną ostrożnością, ze względu na niechęć do ponoszenia strat. Kiedy mamy do czynienia z jakimś zdarzeniem niepewnym, nadajemy temu zdarzeniu jakąś wartość emocjonalną. Podejmowanie decyzji na podstawie własnych emocji upraszcza nam życie. Porządkuje świat, czyniąc go prostszym niż jest w rzeczywistości. Brak świadomości i nieumiejętności oszacowania prawdopodobieństwa możliwych scenariuszy w realnym świecie niesie ze sobą poważne konsekwencje. Często bywa tak, że niemal całkowicie ignorujemy ryzyko zagrożenia lub przypisujemy mu nadmierne znaczenie.) _____

VII.	<p>Podjęmowanie działań w najbardziej efektywny sposób, unikanie takich błędów poznawczych jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ preferowanie grupy własnej¹⁰ (np. wspieranie chętniej organizacji, które powstały w kraju, z którego pochodzimy) ➤ bycie bardziej skłonny do pomocy ofiarom indywidualnym, najczęściej tym, które znamy z imienia lub nazwiska lub z wyglądu (nie powinno mieć to jednak na nas wpływu, ponieważ potrzebujący, nawet Ci, których nigdy osobiście nie poznamy, mają prawo do życia).
-------------	--

5. KRYTYKA.

Niektórzy twierdzą, że większość członków ruchu czerpie swoje przekonania jedynie z zachowań społecznych, nie biorąc pod uwagę prawdziwości argumentów. Wielu efektywnych altruistów, szczególnie zajmujących się metaefektywnym altruizmem zastanawia się nad szkodliwymi konsekwencjami działań podejmowanych w ramach EA. Wśród aktywnie działających efektywnych altruistów powszechny jest tzw. feedback (informacja zwrotna), która ma na celu konstruktywną krytykę. Wiele osób krytykuje efektywnych altruistów za wyznaczanie priorytetów. Według nich interes jednej osoby nie może być porównywany pod względem istotności do interesu drugiej. Efektywni altruści podkreślają, że aby efektywnie rozwiązać jakiś problem, należy najpierw wyznaczyć sobie cel, w miarę swoich możliwości, a w przypadku, kiedy w grę wchodzi ludzkie życie również priorytety, ponieważ niektórzy potrzebują pomocy szybciej od innych¹¹.

PRZYKŁADOWE TEMATY DO DYSKUSJI:

➔ Dyskusja 1

Pewnego dnia po drodze do szkoły dostrzegasz tonące dziecko w sadzawce. Sadzawka jest dość płytka, a więc uratowanie tego dziecka nie byłoby trudne. Musiałbyś poświęcić jednak swoje ubranie, zrobi się mokre i brudne. Powrót do domu i zmiana ubrań spowoduje, że opuścisz pierwszą ważną lekcję.

- Wyobraź sobie tę sytuację przez chwilę i zastanów się jak byś się zachował?
- Czy jesteśmy moralnie zobligowani do pomocy dziecku, które tonie na naszych oczach?
- Jaką wartość ma życie ludzkie w porównaniu z wartością naszych ubrań?
- Czy jesteśmy również zobligowani do pomocy dziecku, które stoi w obliczu śmierci, a my jesteśmy w stanie pomóc ponosząc niewielkie koszty, jeśli jest oddalone od nas kilka tysięcy kilometrów i jest innej narodowości niż my?

➔ Dyskusja 2

W roku 1987 w Teksasie, Baby Jessica (Jessica McClure), która pewnego dnia wpadła do studni w pobliżu swojego domu, otrzymała od darczyńców 700 000 dolarów. Było to znacznie więcej niż potrzebowała.

- A więc czy ma znaczenie jak pomagamy?
- Jaki efekt może przynieść wyznaczanie priorytetów w charytatywności?

➔ Dyskusja 3

Wiele przeprowadzonych badań potwierdza, że bardzo niewielka liczba osób uzależnia wielkość swoich darowizn od liczby potrzebujących, czyli nie dokonuje żadnych kalkulacji. Kiedy zapytano grupę ludzi o to, ile przeznaczyliby na ocalenie przed utonięciem w oleju 2 000, 20 000 czy 200 000 migrujących ptaków, odpowiedzieli odpowiednio 80\$, 78\$ oraz 88\$.

- Jakie techniki możemy wykorzystać, aby uniknąć tego typu błędów myślenia?

DODATKOWE MATERIAŁY MULTIMEDIALNE:

Singer, P. (2013). Jak i dlaczego zostać efektywnym altruistą? TED

https://www.ted.com/talks/peter_singer_the_why_and_how_of_effective_altruism

Norton, M. (2011). Jak kupić szczęście. TED.

http://www.ted.com/talks/michael_norton_how_to_buy_happiness?language=pl

PRZYKŁADOWE ZADANIA DLA UCZNIÓW:

Praca indywidualna:

1. Przedstaw i uzasadnij w postaci eseju lub prezentacji priorytety efektywnego altruizmu.
2. Na podstawie wybranych przez siebie konkretnych przykładów, przedstaw jak działają efektywni altruści. Wyraż swoją opinię na temat ich efektywności.
3. Opisz wybrane przez Ciebie najbardziej efektywne metody wykorzystywane przez efektywnych altruistów w jednym z obszarów, na których skupia się efektywny altruizm.
4. Wyraż swoją opinię na temat krytyki efektywnego altruizmu.

Praca grupowa:

5. Wybierzcie dowolną organizację charytatywną i zapoznajcie się z jej działalnością, a następnie porównajcie ją pod względem efektywności z organizacjami wybranymi przez pozostałych uczniów.
6. Zastanówcie się, a następnie przedstawcie w postaci gotowego projektu w jaki sposób można wykorzystać swoje umiejętności, aby przyczynić się do realizacji celów efektywnego altruizmu.
7. Zastanówcie się wspólnie, które spośród polskich organizacji charytatywnych realizują cele efektywnego altruizmu.

PRZYPISY:

1. Badania wykazały, że przynosi to korzyść nie tylko światu, ale również każdemu kto pomaga. Zaobserwowano pozytywną korelację między poczuciem szczęścia a dzieleniem się swoim czasem i pieniędzmi. W jednym z eksperymentów badani w godzinach porannych otrzymali 5\$ lub 20\$. W ciągu dnia musieli wydać je na dowolny cel. Wieczorem pytano ich, czy w jakiś sposób zmieniło się ich samopoczucie. Osoby, które przeznaczyły wyznaczoną kwotę na kogoś innego czuły się szczęśliwsze w porównaniu do osób, które wydały te pieniądze na siebie samych, bez względu na to, jaką kwotę dysponowali. Badania przeprowadzono w 136 krajach, niemal we wszystkich wyniki się potwierdziły.

źródła: Norton, M. (2011). Jak kupić szczęście. TED.

Pobrano 12 lutego 2015, z http://www.ted.com/talks/michael_norton_how_to_buy_happiness?language=pl

2. Bieda dotyka codziennie tysiące ludzi na całym świecie. Według Child Mortality Estimation ok. 18 000 dzieci poniżej 5 roku życia umiera z powodów powstałych na skutek chronicznej biedy (np. brak dostępu do czystej wody, która znajduje się w średniej odległości szesciu kilometrów, malaria, niedożywienie, brak opieki zdrowotnej, czerwotka, zakażenia noworodków). Oznacza to śmierć 750 dzieci na godzinę. Spośród 7 miliardów ludzi żyjących na świecie, 2,4 miliarda żyje za mniej niż 2 dolary, 1,3 za mniej niż 1,25 dolara, 870 milionów cierpi z niedożywienia, a 800 milionów nie potrafi czytać i pisać. Efektywni Altruści zgadzają się co do tego, że to, w jakiej z wyżej wymienionych grup się znajdujemy jest zupełnie przypadkowe.

źródła: You, D. , Bastian, P. , Jingxian Wu, J. , Wardlaw, T. (2013). Levels & Trends in Child Mortality. *The United Nations Inter-agency Group for Child Mortality Estimation*.

Pobrano 5 marca 2015, z http://www.unicef.org/media/files/2013_IGME_child_mortality_Report.pdf

11 Facts About Global Poverty. *dosomething.org*

Pobrano 5 marca 2015, z <https://www.dosomething.org/facts/11-facts-about-global-poverty>

3. Konsekwencją jest zmniejszenie ilości hodowanych zwierząt w farmach przemysłowych, a tym samym poprawę jakości ich życia zmniejszenie liczby zwierząt żyjących w bardzo trudnych warunkach hodowlanych (brak dostępu do naturalnego pokarmu, przebywanie jedynie w zamkniętych pomieszczeniach, w których jest zbyt duże nagromadzenie zwierząt lub w kojach).
4. Skutkiem hodowli zwierząt gospodarczych na masową skalę są wylesianie w celu zbudowania farm przemysłowych, nadmierne wykorzystywanie zasobów naturalnych (np. wody), erozja gleby (około 30% powierzchni planety jest wykorzystywana do hodowli zwierząt) czy degradacja gruntów (człowiek żywiący się białkiem pochodzenia roślinnego potrzebuje 10 razy mniejszego obszaru gruntów niż człowiek żywiący się głównie białkiem zwierzęcym). Produkcja czerwonego mięsa (w szczególności wołowiny) w znacznym stopniu przyczynia się do zwiększenia emisji gazów cieplarnianych (18% w roku 2006). Hodowla zwierząt przemysłowych jest jednym z największych źródeł metanu i podtlenku azotu. Szkodliwe dla ekosystemów są również uprawa kukurydzy lub soi, pełniące funkcje pokarmu dla zwierząt przemysłowych. Stosunek nakładu energii do uzyskanej ilości białka waha się od 4:1 do 54:1.

źródła: Wikipedia (2015). Wegeterianizm ekologiczny. *pl.wikipedia.org*

Pobrano 4 marca 2015, z http://pl.wikipedia.org/wiki/Wegetarianizm_ekologiczny#Wp.C5.82yw_produkcji_mi.C4.99_sa_na_.C5.9Brodowisko

5. Carey, Ryan (2015). *The Effective Altruism Handbook (Introduction)*. Oxford: Center For Effective Altruism. http://www.careyryan.com/files/EA_Handbook.pdf
  6. Carey, Ryan (2015). *The Effective Altruism Handbook (Introduction)*. Oxford: Center For Effective Altruism. http://www.careyryan.com/files/EA_Handbook.pdf
  7. Wikipedia (2015). Wegetarianizm ekologiczny. pl.wikipedia.org
Pobrano 4 marca 2015, z http://pl.wikipedia.org/wiki/Wegetarianizm_ekologiczny#Wp.C5.82yw_produkcji_mi.C4.99_sa_na_.C5.9Brodowisko
  8. Preferujemy organizacje, których liczba ocalonych jest większa w porównaniu do pozostałych. Podając za takim tokiem myślenia, nie bierzemy pod uwagę, która organizacja przeznacza mniejszą kwotę np. na koszty administracyjne lub przesyła pieniądze w sposób, który jest bezstratny. Przypuśćmy, że organizacja A uratowała więcej osób w skali roku niż organizacja B. Jednak koszty administracyjne organizacji B są niższe. W efekcie organizacja B okazuje się być bardziej efektywna od organizacji A, ponieważ gdyby dysponowała taką samą kwotą pieniędzy jak organizacja A, ocaliłaby więcej osób.
  9. W jednym z badań Stuarta Fischoffa uczestnicy zostali poproszeni o wskazanie bardziej prawdopodobnego scenariusza. Pomimo, iż udary wywołują prawie 2 razy więcej zgonów niż wszelkiego rodzaju wypadki, 80% respondentów uznało wypadek za bardziej prawdopodobny powód śmierci. Ten i wiele innych przykładów pokazują, że to, jak szacujemy prawdopodobieństwo jakiegoś zdarzenia jest zniekształcone przez punkt odniesienia np. doniesienia medialne, które z kolei preferują wiadomości o silnym wydźwięku emocjonalnym. Nietypowe zdarzenia skupiają na sobie mniejszą ilość uwagi, chociażby poprzez to, że docierają do mniejszej liczby odbiorców, a więc odbierane są jako mało prawdopodobne. Uczestnicy badania Fischoffa uznali za częstszą przyczynę śmierci uderzenie pioruna w porównaniu do jadu kiełbasianego, który w rzeczywistości powoduje 52 razy więcej zgonów.
źródła: Kahneman, D. (2013). *Thinking, Fast and Slow* (s. 137-146). London: Penguin Group.
  10. Większość organizacji uprawnionych do otrzymania 1% podatku dochodowego w Polsce, działa jedynie na terenie naszego kraju. Są to również organizacje najczęściej wybierane przez Polaków.
  11. Will MacAskill podkreśla, że w skrajnych sytuacjach, kiedy musimy dokonać wyboru, który będzie miał bezpośredni wpływ na czyjeś życie, większość z nas czuje się moralnie zobowiązana do pomocy, nawet wtedy, kiedy wykracza to poza nasze interesy własne, np. kiedy stojąc przed płonącymi budynkami dostrzegamy w jednym z nich uwięzioną pięćoosobową rodzinę, a w drugim zagrożony spalaniem obraz wart 20 000 dolarów. Pozostawienie na pewną śmierć pięciu osób najprawdopodobniej zostałoby poddane krytycznej ocenie moralnej. Według Willa MacAskill ta sytuacja nie różni się znacznie od sytuacji, w której ktoś dokonuje darowizny na rzecz muzeum w wysokości 20 000 dolarów.
-
-

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELI ZAINTERESOWANYCH ROZBUDOWĄ TEMATU:

Literatura:

- Carey, Ryan (2015). *The Effective Altruism Handbook*. Oxford: Center For Effective Altruism.

http://www.careyryan.com/files/EA_Handbook.pdf

Polska wersja w przygotowaniu. Dostępna na: <http://efektywnyaltruizm.pl/edukacja.html>

- MacAskill, William (2015). *Doing Good Better: How Effective Altruism Can Help You Make A Difference*. New York: Gotham.
  - Singer, Peter (2015). *The Most Good You Can Do: How Effective Altruism Is Changing Ideas About Living Ethically*. New Haven: Yale University Press.
- Polska wersja w przygotowaniu.

Wstęp: <http://www.thelifeyoucansave.org/Blog/ID/170/The-Most-Good-You-Can-Do>

Inne przydatne materiały:

- Efektywny Altruizm. Scenariusz lekcji etyki dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych:
Wersja rozszerzona.

<http://efektywnyaltruizm.pl/edukacja.html>

- Wprowadzenie do efektywnego altruizmu:
<http://www.effectivealtruism.org/about-ea>
- Materiały multimedialne i artykuły polecane przez innych efektywnych altruistów:
http://effective-altruism.com/ea/d1/list_of_introductory_ea_presentations/
http://effective-altruism.com/ea/6x/introduction_to_effective_altruism/